16de Jaargang — Curaçao den 15den April 1899. — No. 798

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja
Un number só fl. 0,20.

Curaçao, 14 April.

ITALIË EN DE PAUS.

Toen in 1870 de troon des Pausen viel en de zoogenaamde eenheid van Italië haar beslag kreeg, juichte de heele liberale wereld. Nu eerst zou het schoone Italië gelukkig groot worden. Het was van de kluisters der priesterheerschappij bevrijd. Het had zelfs den Paus binnen het Vaticaan teruggedrongen. *Italia farà da se.* Italië zou nu voortaan zich zelf groot maken, en geen Paus meer naar de oogen hebben te zien. En jaar in jaar uit bleef de liberale pers de nieuwe toestanden ophemelen; alles moest nu beter gaan dan vroeger, toen er niets kon en mocht goed gaan, omdat de Paus het groote struikelblok heette voor de ontwikkeling van het schoone land.

Helaas, het is niet langer mogelijk, de waarheid te verzwijgen of te vergoelijken. De hooggeroemde eenheid heeft Italië geen voordeel, maar onberekenbare nadeelen toegebracht. De grootheidswaan, die den tegenwoordigen regeerders naar het hoofd is geslagen, drijft de uitgemergelde bevolking tot het uiterste.

Als de regeering, die de zoo verfoeide priesterheerschappij kwam vervangen, het bewijs had willen leveren hoe men in vijftien, twintig jaren tijds een rijk en gezegend land tot den bedelstaf kan brengen, had zij niet anders kunnen handedelen dan zij gedaan heeft.

Het kan niet anders of dit moet ten slotte erkend worden ook door degenen, die tot dusver in dit opzicht met blindheid schenen geslagen.

Dezer dagen merkte een voornaam anti-clericaal Duitsch blad op dat de regeering wel met geweld van wapenen opstanden kan pogen te onderdrukken, maar dat zij daardoor niet zal slagen, de ellende weg te nemen, die het gevolg is van de uitgemergelende belastingen.

En de radicale *Westminster Gazette* sloeg den spijker op den kop, toen zij de oorzaken der ellende van Italië toeschreef aan het voortdurend conflict tusschen het Pausdom en het Koningschap.

Het Engelsche blad gelooft niet, wat de *Times* schreef, dat "het erkende doel van het Vaticaan is samen te werken met de socialistische en republikeinsche partijen om het Huis van Savoye omver te werpen."

Het blad toont een helderder inzicht in den staat van zaken. Het meent zeer te recht, dat de democratische regeeringsvorm in Italië feitelijk door het *boycot* van het Vaticaan onmogelijk wordt gemaakt. Gelijk men weet, nemen op voorschrift des Pausen, de Katholieken geen deel aan de verkiezingen voor het parlement. Hun wachtwoord is nog altijd: *nè elettori, nè eletti*, noch kiezers, noch gekozenen. Welnu, zegt de *Westminster Gazette*, zoo kan de regeering altijd zorgen dat zij de meerderheid behaalt. Zoo bestaat de parlementaire regeeringsvorm in Italië slechts in naam; er is geen openbare meening, die invloed uitoefent.

En, zoo voegen wij er van onzen kant bij, zoo komt ook de schuld van al de ellende geheel alleen op de regeering neer, die door haar creaturen het ongelukkige land laat uitpersen en knevelen.

De welgezinden, de goede Katholieken kunnen hun handen in onschuld wasschen; zij nemen geen deel aan het wanbestuur, dat hun arm vaderland uitplundert. Zij onthouden zich, op het voorschrift des Pausen, van alle deelneming aan de openbare zaak, zoodat zij, op de jammerlijke toestanden wijzende, tot de regeering kunnen zeggen: Ziedaar uw werk: wij hebben er geen schuld aan. Gij hebt gezegd: *Italia farà da se*; gij wildet zelf handelen, buiten den Paus, buiten de Katholieken om; wij hebben u laten begaan, zonder er ons mee te moeien, en ziedaar nu wat er van geworden is!

Niet alleen de radicale *Westminster Gazette*, ook de conservatieve *Standard* vraagt nu den Paus, voor het welzijn van Italië den ban op te heffen, die op de Italiaansche regeering drukt. De *Standard* vraagt het Vaticaan, tegenover het Italiaansche Koninkrijk de politiek te volgen, die het zoo wijselijk heeft gevoerd in Frankrijk. De *Westminster Gazette* zou een dergelijk optreden de zegenrijkste daad noemen, die Paus Leo XIII nog heeft verricht.

Zonderlinge ommekeer! Vroeger meende men met den Paus afgerekend te hebben, nu hij als een gevangene zat opgesloten binnen het Vaticaan. Hij was onttroond, tot den rang van een gewoon burger verlaagd, machteloos gemaakt, zoo verbeeldde men zich.

En zie, thans wordt van onkatholieke zijde openlijk erkend, dat de Paus het lot van Italië in de hand heeft, dat het van hem afhangt, het land de orde, de welvaart, het geluk weer te geven, die zijn zoogenaamde bevrijders het ontroofd hebben!

Zeker zou het de zegenrijkste daad van Leo XIII wezen, indien hij besluiten kon, voor de Italiaansche bevolking, die nog voor de groote meerderheid Katholiek is, het verbod op te heffen, zich met de openbare zaken in te laten.

En zelf zal de Heilige Vader ongetwijfeld niets vuriger verlangen, dan dit ten spoedigste te kunnen doen.

Maar zoolang van den kant der Italiaansche regeering geen stap wordt gedaan om het schandelijk onrecht, aan den Plaatsbekleeder van Christus gepleegd, zooveel althans mogelijk is, te herstellen, kan aan geen toegeven van Leo XIII gedacht worden.

De *Standard*, die meent dat de H. Vader tegenover het Italiaansche gouvernement dezelfde welwillende politiek zou kunnen volgen als tegenover Frankrijk, ziet eenvoudig voorbij dat de Paus zich niet kan of mag neerleggen bij het „voldongen feit," dat het erfgoed van St. Pieter wederrechtelijk aan de Kerk is ontweldigd en nog steeds in bezit wordt gehouden door den overweldiger, die bij elke gelegenheid durft snoeven op zijn *Roma intangibile*, zijn „onaantastbaar Rome," en aldus den eerbiedwaardigen grijsaard van het Vaticaan, den onttroonden Paus-Koning ten aanhooren van de wereld durft uittarten en hoonen.

Zoolang die toestand aldus blijft bestendigd, kan de H. Vader niet anders dan blijven protesteeren en onverbiddelijk het *non possumus* van zijn grooten voorganger Pius IX handhaven. Al bloedt zijn hart ook bij de aanschouwing der ellende, waaraan het ongelukkig Italië, onder het wanbeheer van zijn zoogenaamde bevrijders ten prooi is, hij kan en mag geen haarbreed afwijken van het standpunt, hem als bewaarder van het erfgoed van St. Pieter, als opperhoofd der Katholieke Kerk, als plaatsbekleeder van Christus op aarde voorgeschreven.

Terwijl hij met vaderlijke goedheid van de eene zijde alles doet om door milde aalmoezen, door de aanmoediging en bevordering van allerlei liefdadige instellingen den nood der onderdrukte Italianen te lenigen, moet hij van den anderen kant, als onverzettelijk eischer van het recht der Kerk, het verbod handhaven, dat hen feitelijk machteloos maakt tegenover de regeering, die het land ten gronde richt.

In plaats daarom van zich tot den H. Vader te wenden met het verzoek, het bewuste verbod op te hef-

FEUILLETON.

PODER DI FE.

(15)

Es capataz tabata mira es homber, koe tabata prefera sclabitud mas koe libertad i honor, coe admiracion, sí, casi coe miedoe.

— Ta parcé, é tabata corda, koe toer es cristiannan a bira loco, pasobra un ta disponé su placa pa coempré liber pa un pida heroe sin balor, otro ta nenga di acepta fabor di su rey pa koe en cambio é liberta cuater cachor incrédulo.

Ma Pader Raymundo no a perdé animo asina liger. Jenar di admiracion manera é tabata, pa santidad i generosidad di Pader Tomas, é tabata desea mas tantoe di hibéle su patria. El a cai su dilanti i tabata sclama coe un boz suplicante.

— Ai, mi Tata, mi ta pidi bo di no sigi coe bo resolucion. Su Magestad católica a toema toer trabao posibel pa coempra toer su súbditonan, bam Portugal coe mi, podiser lo bo por bolbé aki, si bo haja bo salud i bo forza atrobé.

Ma Pader Tomas tabata sagudi su cabez; el a hiza su bista, koe tabata brilja di un splendor celestial, na cieloe, mientra koe un expresion di un trankilidad inefabel a bini riba su cara.

— Mi roeman, é dici coe dulzura, no insisti mas tantoe! Ta por nada, nada por kita mi di mi resolucion di keda cerca es pober menesteroso roemanman di Cristoe, si no ta es Rey koe ta riba rey di mundoe manda mi. Nada por doena mi mas grandi legria koe di liberta alomenos cuater di mi jioenan stimar.

— I també, é tabata sigi bisa, mientra su stem tabata sona indescriptiblemente dusji, promer koe klok di Pascu sona, El, koe a moeri pa abri cieloe pa nos, lo bin ofrecé mi es libertad koe lo salba mi pa semper. Ma larga nos bam, nos no tin tempoe di perdé, larga nos bam contenta es' pober hendenan aja.

— No, esai no por socedé mas pa awé nochi, es capataz dici, tabatin basta boroto caba cerca nan, bo noticia lo haci nan peor. Majan, pa och'or es garosji di baca koe lo hiba bo na costa, lo ta aki, tin basta tempoe pa bisa es presonan koe lo bo eligi, bo resolucion loco. Nan no tin mester di muchoe tempoe pa regla nan ekipage, é dici ainda hariendo.

Es moro tabata papia bien un poco brutoe ma no henteramente sin carinjo. E tabata considera Pader Tomas como un fanático loco, ma toch é tabatin respet pé, i tabata duel é, koe el a nenga sclabitud koe nan a ofrecé.

Pader Tomas no por a nenga, koe e capataz tabatin razon, pa esai é no a persisti tampoco. Pader Raymundo tabata tristoe koe é no a logra den su mision i poco-poco el a sigi es musulman bai na es lugar, koe rey a prepara pé.

Promer koe el a bai Pader Tomas a entrega es hoben sacerdote un papel; airiba el a skirbi purar nomber di es presonan, koe é ta desea pa ta libertar. Tres di nan Pader Raymundo no tabata conocé, ma nomber di e di cuater el a leza coe spantoe. Tabata esun di Luis Beira.

CAPITULO XII.

Aunké Pedro no tabata sabi koe majan cuater di su companjeronan lo ta liber, gracias na generosidad heroica di Pader Tomas, el a pasa no obstante un anochi sin droemi. Toer sorto di idea triste tabata pasa na su memoria.

Don Mancio ni es milagro di Tunis no por a sali di su cabez; é tabata compara su conducta baho i egoista coe es di su nobel senjor.

Ki poco el a haci té awor pa su religion?

Ta berdad, el a sufri su tormentoenan coe pacensji, sabiendo koe resistencia ta inutil. Sinembargo é tabata sabi, koe lo é ta facilita un dia na huí; koe lo é ta coemprar liber, tabata parcé un locura, pasobra su famia i toer su amigoenan tabata pober, pa nan reuni es cantidad koe moronan ta exigi.

Ma ki dia mi a sufri mi catibidad i maltrato solamente pa boluntad di Cristoe, hasta stimé pasobra é ta doena mi mas parcementoe di mi Dibino Salbador? E tabata puntra den djé mes.

Asina Pedro a pasa es henter anochi largoe, despertar i tabata reza ardientemente koe Dios por doené un poco di es spiritu, koe a anima su kerido senjor, i koe é també por haci algoe, koe por moenstra, koe é no ta cristian solamente pa nomber. Na Amaranta nan tabata keré koe é tabata morto, esai no tin duda. Sino, é tin siguranza, koe Carmen lo no a drenta un combentoe. Lo é no miré nunca mas den es bida aki. Pakiko anto, si é mester haja su libertad, lo é no entregé henteramente na Dios, duranti su dianan sobrar di bida?

Asina Pedro tabata droemi ta pensa, i ora di-dia a abri, el a lamanta animar coe di mas santa intencion i fortificar coe es egempel sublime di Don Mancio.

Su manecé Pader Tomas a sintié muchoe débil pa lamanta asina tempran manera coestumber. Pader Raymundo a hajé obligar anto di companja e gefe bai oenda es cristiannan ta dispuesto pa bini na nan trabao. Es gefe no taba-

fen en tegenover de Italiaansche regeering een gelijke houding aan te nemen als tegenover de Fransche Republiek, moest de *Westminster Gazette* bij de regeering van koning Humbert aankloppen en haar aan het verstand brengen, dat, als haar nog iets gelegen is aan het waarachtig welzijn des lands, haar eerste werk dient te zijn, te trachten een verzoening te bewerken tusschen het Koningschap en het Vaticaan, omdat juist uit dat conflict tusschen Pausdom en Koningschap al de ellende voortvloeit, die Italië teistert.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Zondag vertrok van hier via La Guaira naar Rome de Zeer Eerwaarde Heer JOSÉ F. COLMENARES, Kannunik van Mérida, die Z. D. H. Mgr. R. A. SILVA vergezellen zal naar het Concilie der Zuid-Amerikaansche Bisschoppen te Rome.

Havennieuws.

Dinsdagmorgen is Hr. Ms. *Sommelsdijk* van hare oefeningstocht uit zee in de haven teruggekeerd.

— Hr. Ms. *Zeeland* is Dinsdag te Fort de France binnengevallen.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Julia Curiel, Eduvigis Gonzalez, Franco Guillen N., John Henriquez para entregar á Melani Henriquez, Angelina Henriquez, Rodolfina Martinez, Carlos Martelus, Geertrude Pieterz, Palm & Co, Jacob De Sola, Hermina Shobora, Terecilia Scotbourg.

Niet voor verzending vatbaar een ongefrankeerd drukwerk, geadresseerd aan : Arturo Pennella c/o Farmacia Central, Panama.

Een zonderlinge vangst.

Vrijdagmiddag zagen een paar wandelaars op de plantage *Welgelegen* een haai, bedwelmd door de warmte, op een ondiepe plaats in het Schottegat liggen. Zij hadden den moed het beestje op het droge te halen en 's avonds leefde het nog. Deze haai meet 2.02 M.

Boekaankondiging.

In dank hebben wij ontvangen de Maart-aflevering van het *Boletin Salesiano*. In de correspondentie van den Zeer Eerwaarden Pater F. A. BERGERETTI, Overste der Salesianen te Valencia, vinden wij de geschiedenis der pokken-epidemie, welke het vorige jaar te Valencia woedde, in alle bijzonderheden beschreven.

Ingezonden Mededeelingen.

La Semana Cristiana Ilustrada.

Recomendamos á nuestros lectores esta importante y hermosa publicación que contiene en cada número las vidas de los santos de semana ilustradas con magníficos grabados. En cada hogar cristiano debe leerse esta revista.

Precio de suscripción por un año 8 fr. 50 (ó 10 pesetas). Dirigirse á los señores Popelin Hnos., 3 rue Seguier, Paris.

NEDERLAND.

Een woord over Curaçao.

Het Vaderland schrijft, dat Curaçao naar 't zich laat aanzien, steeds financiëele hulp van het moederland zal behoeven. Dat dit geweten wordt aan den gouverneur, vindt het blad eenigszins onbillijk, want het is zijn schuld niet, dat de Aruba Phosphaat-Mij haar inkomsten belangrijk dalen zag, en dientengevolge de koloniale kas van haar winsten geen profijt meer trekt ; het is zijn schuld niet, dat het door binnenlandsche twisten verscheurde Venezuela een hoe langer hoe slechter debouché is geworden voor den Curaçaoschen handel, en men daar niet wil ophouden de Curaçaosche waren met een differentiëel recht te treffen ; het is zijn schuld niet, dat de doorvoerhandel het eiland meer en meer voorbijgaat. Wel kan hem met recht het verwijt treffen, dat hij niet tijdig gestreden heeft tegen de groote uitbreiding van het ambtenaarswezen, met den zwaren last van hooge verlofstraktementen en en pensioenen. Ook is hij voor zijn persoon een duur gouverneur geweest, door de kostbare herstellingen aan zijn officiëele residentie, terwijl hij, zelfs toen die herstellingen ten einde waren, hoogerop bleef wonen, waar 't hem beter beviel.

Ten slotte herinnert het blad, dat uitsluitend de eilanden Saba, Eustatius en St. Martin de schadeposten zijn, en dat zij met het hoofdeiland en Aruba en Bonaire in geen betrekking staan.

Curaçao zou, met deze twee eilanden, zich kunnen bedruipen, maar men vindt het hard te moeten bloeden om te voorzien in de kosten van verafgelegen eilandjes, waaraan men zich door geen enkelen band verbonden voelt. De kolonie Curaçao is niet anders dan een geographisch complex, en de staatsrechterlijke samensnoering is geheel kunstmatig. Wil Nederland zich de weelde van het behoud van drie eilandjes, die niets dan nadeel opleveren, uit historisch oogpunt veroorloven, dan mag inderdaad geëischt worden, dat Nederland zich ook de daarvoor noodige uitgaven getrooste en niet Curaçao late uitmergelen, om de kosten zooveel mogelijk te bestrijden.

Het "Utrechtsch Dagblad" en de Paus.

Aan het hoofd zijner kolommen herdenkt het *Utrechtsch Dagblad* van 5 Maart, een blad, dat niet verdacht kan worden van clericalisme, den verjaardag des Pausen in de volgende waardeerende bewoordingen :

Op een leeftijd waarop voor anderen de rusttijd aanbreekt, werd kardinaal Gioacchino Pecci met het hoogste gezag over de roomsch-katholieke Kerk bekleed.

Zijn voorganger, die de wereldlijke macht der pausen had zien ondergaan, was tot zijn laatsten ademtocht blijven volharden in zijn onwrikbaar "Non possumus" tegenover de daardoor geschapen verhoudingen. Paus Leo volgde hierin het voorbeeld van Pius IX. In de eerste encycliek, die van hem uitging, betoogde hij met nadruk, dat de stedehouder van Christus op aarde met wereldlijk gezag moest zijn bekleed.

Maar terwijl hij geen duimbreed toegaf, waar het gold de rechten van den Heiligen Stoel te bewaren en voor zijne aanspraken op te komen, wist hij aan het fortiter in re te verbinden het suaviter in modo. Zijn optreden maakte steeds den indruk, dat ook waar hij de handhaver was van het gezag der kerk, hij 't toch altijd als zijn hoogste roeping beschouwde werkzaam te zijn in den geest der christelijke liefde en verdraagzaamheid. En waar hij, zooals in zijne in 1891 uitgevaardigde encycliek over het arbeidersvraagstuk, de bekende encycliek "Rerum Novarum", zich bewoog op maatschappelijk gebied, daar trad hij eerst recht op als de apostel des vredes, die zijn stem verheft om de strijdende partijen tot elkaar te brengen en hun den weg te wijzen waarlangs beider belang kan worden gediend.

De vruchten van dit wijs beleid heeft hij geoogst in de uitbreiding en bevestiging van het zedelijk gezag, dat de Heilige Stoel uitoefent, — rechtstreeks wel is waar alleen over de katholieke

---

ta muchoe contentoe, pasobra es mil corona di oro destinar pa liberta Pader Tomas, lo kita for di djé cuater di su mihor catiboe, koe tres di nan ta conocir pa nan sumision i gustoe na trabao, mientra koe es un di cuater, Luis Beira, tabata doené bon sirbisji como capataz ; i ta keda un hombar na nan lugar, koe, ki apreciabel é por ta, segun é, é no ta di utilidad pa ningun hende.

Ma no por a troca nada mas ; i é tabata kier noema, koe nan por bai mas liger koe ta posibel ; es otronan anto por a bai nan trabao.

Como es embahador spanjol, na es momentoe aki tabata muchoe considerar cerca emperador di Marocco, Ali Hassan no por a risca moenstra nada di su benganza contra Pader Raymundo.

El a kita for di Pader Raymundo algun instante pa é bai regla un cos of otro pa biaha di esnan liber. Es hoben sacerdote a bai entretené entretanto coe algun preso. Nan a coemindé coe muchoe legria, nan tabata sabi kiko su binimentoe ta nifica. Varios bez es figura blancoe manera nieve a parcé meimei di nan, pa hiba den triunfo algun pober catiboe koe es orden di Nuestra Senjora di Misericordia a coempra. No ta di admira anto, koe es hoben sacerdote den es bistir blancoe tabata parcé nan un angel cerca es moronan pretoe. No ta di admira anto, koe nan toer tabata coemindé coe respet ora é tabata pasa banda di nan bendicionando. Com spantar nan a keda, ora el a bisa nan, koe Pader Tomas. nan Pastor i nan amigoe a nenga di acepta e suma pa coempré liber i coe es placa ai lo liberta cuater di nan.

Aunké nan pastoor a sufri miseria di es sclabitud mas koe cualkier di nan, toch el a rechaza es oro koe lo hacié liber.

Gritoe di gradicimentoe tabata subi na cieloe i es pober hendenan tabata pidi bendicion di Dios riba nan pastoor stimar i suplica na es mes tempoe koe é por ta conserbar ainda algun tempoe mas pa nan.

"Salve Regina," Mama di Misericordia, tabata sali for di boca di nan toer, ora es noticia tabata doenar. Toer tabata desea di sabi, cual di nan lo tabata.

Mientra Pader Raymundo tabata camna rond cerca es presonan, entreteniendo coe es aki i coe es aja, Pedro tabata riparé coe un interés extraordinario. Pa trabao koe Pedro a pasa, casi ningun hende por a conocé, no tin duda anto, koe Pader Raymundo no a reconocé.

Pedro no tabata sabi koe Miguel a bira Pader. Sin embargo un ciertoe sintimentoe stranjo a drenté, ora el a mira figura di es hoben sacerdote ; tabatin algo den su moda trankil i discreto i no menos den su cara moza koe tabata parcé conocir, i tabata parcé Pedro koe el a mira es sacerdote ai caba ; ma oenda koe ta, é no por a corda. També e stem di Pader Raymundo a toca su coerazon. Mescos koe stem di Miguel, é tabata corda, ma es aki ta mas di un hombar, i també es palabranan chikitoe Miguel no por papia nan nunca.

Asina el a keda ta ripara es Pader i scucha coe atencion, ora koe el a bolbé tabata papia di es milagro di Tunis coe es presonan i exhortando nan di gradici Dios pa es libertad milagroso di es heroé cristian. Casi Pedro no por a scondé su entusiasmo mas.

—Ai, mi senjor, mi kerido senjor ! é tabata sclama.

Pader Raymundo a drai mira coe admiracion. No tin duda koe ta Pedro su boz, ma oenda é tabata ? Es catiboe enfermo, moeriendo, koe su cara ta toer tapar coe herida, por ta es roeman balente koe el a mira bai gera asina contentoe ?

—Kende bo ta ? Com ta bo nomber? é tabata puntra temblando, poniendo su manoe riba scouder di Pedro.

Si, cara i bistir por ganja, ma su stem no ta larga ningun duda.

—Miguel !

—Pedro ! tabata sona na es mes tempoe, i es dos roemannan asina tantoe tempoe separar, tabata braza otro jorando. Es presonan a hala tras, i na un distancia nan tabata para mira coe admiracion.

—O, Dios, Maria Mama Santisima, mi ta gradici bo, Pader Raymundo tabata sclama, mi kerido roeman, alafin mi a haja bo atrobé.

—I bo a bira sacerdote, un monhe. No, ainda tin milagro den mundoe, Pedro dici.

—Sí, awor mi nomber ta Pader Raymundo, é dici sonriendo, ma mi ta di mas minimo i di mas indigno den nos santa orden. Sin embargo Dios a bendiciona mi awé di un manera particular, pasobra el a hiba mi cerca mi roeman.

—Ma den ki estado bo ta haja mi ? Pedro dici coe un tono tristoe, na heroe catiboe i sin speranza riba libertad.

—No papia asina, Pader Raymundo dici coe legria, ta para na mi poder di liberta bo ; es papel aki tin nomber di es cuater presonan, koe Pader Tomas kier liberta, solamente mi mester troca un di nan i bo ta liber.

Pedro Martinez a tira su manoe riba garganta di su roeman, mientra koe su cara a bira corrá di legria.

—Ai, Miguel, é dici temblando, ai mi roeman ta posibel ?

—Ta mas koe posibel es hoben sacerdote a respondé, pa un feliz casualidad no a bisa esun di último i mi ta combencir, si Pader Tomas tendé koe bo ta mi roeman, lo é no dilata ni un momentoe pa poné bo nomber acerca ; el a declara mi, koe den tantoe é no sabi cual é por eligi. També Pader Raymundo dici, mientra koe su cara a toema un exprecion severo i serio, es homber koe el a proponé, no merecé di ta libertar ; mi sabi kende Luis Beira tabata den mundoe, mientra bo, mi bon i inocente Pedro.... Aki el a stop admirar, pasobra di repente Pedro a bira pálido manera un morto, i rancando e papel for di manoe di su roeman, el a grita coe un tono spantoso :

—Ki nomber bo ta bisa ai ? Luis.... Luis Beira ?

E ta sigi.

christenheid, maar waarvan indirect de gansche beschaafde wereld den invloed ondervindt.

Naar menschelijke berekening staan wij thans nagenoeg aan het einde van het pontificaat van Leo XIII. Even vóór de gedenkdagen van zijne geboorte en van zijne kroning zijn uit het Vaticaan berichten gekomen, die zorg inboezemen over den toestand van den hoogbejaarden kerkvorst en aanleiding gegeven hebben om deze beide gedenkdagen in stilte te laten voorbijgaan. Laat ons intusschen hopen, dat de merkwaardige levenskracht, die huist in dat schijnbaar zoo brooze lichaam, er in slagen zal ook ditmaal het gevaar af te wenden en hem in het leven te behouden.

BUITENLAND.

Italie.—Italië is in zee gestoken en wordt nu van zelf voortgedreven. Het wil zich aan de regeering van China niet onderwerpen en wordt in dien geest gedreven door Engeland, gelijk Brodrick in het Lagerhuis openlijk erkende. Ook Duitschland moet op Italië's hand zijn. Engeland en Duitschland beide zien toch in het inwilligen van Italië's wensch een middel om Rusland in deze tegen te gaan.

De *Times* verneemt nu echter uit Peking, dat de Chineezen voornemens zijn, San-Moen tot vrijhaven te verklaren, in de hoop aldus Italië's plan te verijdelen; maar in diplomatieke kringen te Peking zou men deze oplossing van de quaestie als een nieuwe beleediging van Italië beschouwen. Italië kan niet meer terug, hetgeen natuurlijk wil zeggen, dat Engeland en Duitschland voorloopig niet willen, dat het terugkeert.

De vraag is nu maar, of de Engelsche dan wel de Russische diplomatie het winnen zal.

Engeland is op dit oogenblik het sterkst in China, naar het schijnt. Rusland heeft toch, zooals in het Lagerhuis werd medegedeeld, zijn vertoog ingetrokken tegen het plaatsen in Engeland van een leening ten behoeve der Noord Chineesche Spoorwegen.

— De datum der vredesconferentie is dan, zooals wij hebben medegedeeld, vastgesteld op 18 Mei. Italië schijnt door allerlei intriges de deelname des Pausen te hebben tegengewerkt.

De Romeinsche correspondent van de *Courrier de Bruxelles* seinde uit Rome, dat men er in politieke kringen uiterst verstoord is over de houding van Italië. Men heeft de onafwijsbare getuigenissen in handen voor Italië's onderhandsche kuiperijen, en veroordeelt ze op de meest strenge wijze.

Niets inderdaad is meer in strijd met het doel van deze vredesconferentie, dan de uitsluiting van de hoogste zedelijke veerkracht tot vrede, den plaatsbekleeder van den Goddelijken Vredevorst.

Maar de angst voor de Romeinsche kwestie, hoe luid de sektarissen ook mogen roepen dat ze niet bestaat, die angst benauwt het ééne Italie als een schrikbeeld, dat zij vreest te zien verrijzen op de conferentie in Den Haag.

Toch kennen ze het program van den Czaar; toch weten ze, dat de conferentie dergelijke kwesties als de Romeinsche niet zal beroeren, toch behoeft er dus geen vrees te bestaan, dat de vertegenwoordiger des Pausen op deze vergadering een geweldig protest zal doen klinken tegen den Statenroof van 1870.

Maar alleen de vrees voor de tegenwoordigheid van een Pauselijk gezant, die als afgevaardigde zou staan van een vorst, van een Paus-Koning, brengt Italie tot deze uiterst onhandige kuiperijen tegen's Pausen deelname aan de conferentie.

Waarom, als gij rechtvaardig volgens goddelijk en menschelijk recht koning van Italië zijt, durft gij den vertegenwoordiger van den Pauselijken koning niet in de oogen blikken?

Intusschen noemt men algemeen in diplomatieke kringen de kuiperij van Italië onhandig. Men verzekert, dat Italië zich dezen stap nog beklagen kan, als het overal zich ziet tegengewerkt door de mogendheden, die 's Pausen deelname aan de conferentie op prijs zouden hebben gesteld.

Reeds schrijft men de tegenwerking van Rusland in de kwestie der San-Moen-baai toe aan het onverkwikkelijk gedrag van Italië in zake de vredesconferentie.

Frankrijk.—De Fransche Minister van Financien Peytral, senator, heeft zijn ontslag ingediend als lid van de linkerzijde van den Senaat, omdat hij door zijn groep candidaat gesteld was voor het voorzitterschap van den Senaat, maar bij de stemming nauwelijks half zooveel stemmen heeft gekregen als er leden van de groep zijn.

—De *Temps* maakt een vergelijking tusschen de sterkte van het Fransche en het Duitsche leger. Daaruit blijkt, dat het Fransche in het begin van 1899 22,289 officieren en 557,000 minderen telde, het Duitsche 23,008 officieren en 557,446 minderen. Onder de minderen waren echter in Frankrijk 40,622, in Duitschland 78,217 onder-officieren; het Duitsche kader is dus veel talrijker. Daarbij komt echter, dat het verloop in Duitschland slechts 21.000 man bedroeg, in Frankrijk daarentegen 41,310, beiden in 1897. Voorts bevinden zich in het Fransche leger 1478 officieren en 54,000 man in Algerie en Tunis en zijn dus niet terstond beschikbaar als een oorlog mocht aanbreken. In het voordeel van Frankrijk is echter dat de marinetroepen uit 1419 officieren en 23,802 man bestaan, terwijl Duitschland slechts 103 officieren en 1205 minderen van dit wapen heeft. In 1899 zal Frankrijk, volgens de begrooting nog 158 officieren en 6151 man meer krijgen, waarvan 23 in Afrika. De nieuwe Duitsche regeling zal in 1904 1600 officieren en 37,000 man meer geven en voor 1899 reeds 410 officieren, 1592 onder-officieren en 12,570 minderen. In al die opzichten is het Duitsche leger dus sterker dan het Fransche.

Duitschland. —De regeering en de commissie uit den Duitschen Rijksdag zijn het door wederzijdsch toegeven eens geworden over de uitbreiding van het leger. Op voorstel van dr. Lieber werd besloten, de versterking van de jagers te paard toe te staan, maar de sterkte van het leger in tijd van vrede vast te stellen op 495,500 in plaats van op 502,500, zooals de regeering vroeg, en aan de regeering over te laten om de zoodoende verkregen versterking te verdeelen over inf. en cavalerie. Tevens werd — mede op voorstel van den heer Lieber — besloten, dat het leger de nieuwe sterkte, in plaats van in 1902, eerst in 1903 zal bereiken en dat de sommen, vereischt voor de versterking van de verschillende wapens, elk jaar op de begrooting zullen worden gebracht, zoodat men zich niet ineens tot 1903 behoefde te binden. En dergelijk besluit is, naar men zich herimert, verleden jaar met betrekking tot de vlootwet genomen.

Engeland.— Tusschen Frankrijk en Engeland is de moeilijkheid in Maskate opgelost. De Franschen krijgen hun kolenstation, maar zonder het recht de vlag te hijschen en versterkingen te maken, hetgeen zij trouwens beweren, nooit gevraagd te hebben.

— De Engelsche minister van marine, de heer Goschen, heeft de begrooting van Marine ingediend, ten bedrage van 26,594,009 pd. st., waaronder begrepen is een post voor den bouw van twee pantserschepen, twee gepantserde kruisers-eerste-klasse en drie kleinere kruisers van bijzonder groote snelheid, terwijl het marine-personeel zal worden uitgebreid met 4250 man tot 110,640 man.

De minister merkte daarbij op, dat het vertrouwen door het land getoond in de crisis van October jl. de belooning is voor de gedane uitgaven. Het nieuwe programma is niet met agressieve bedoelingen opgesteld, doch meer aan Engeland opgedrongen door de actie van de andere mogendheden. Als de andere mogenheden toebereidselen maakten om het scheepsbouw-program te verminderen, zou de Britsche regeering ook maatregelen nemen om haar program te wijzigen. Het zal zeer moeilijk zijn om de uitgaven in evenwicht te brengen met de inkomsten, maar de Regeering wenscht oprecht, dat de ontwapeningsconferentie zal bijdragen tot verlichting der lasten van de volkeren van Európa. Als evenwel de verwachtingen van den Czaar niet worden verwezenlijkt, moet het thans ingediende program gehandhaafd blijven.

— De nieuwe leider der liberale partij in het Engelsche Lagerhuis, de heer Campbell-Bannerman, het woord voerende in een vergadering van het Nationale Liberale Verbond te Hull, zeide dat hij een voorstander bleef van homerule voor Ierland, aangezien ze voor de Ieren noodig en voor de Engelschen onschadelijk is. De liberalen, zeide hij, zullen de Ieren trouw blijven, zoolang den Ieren trouw blijven aan hun eigen zaak, maar de Engelsche liberale partij kan onmogelijk beloven, dat zij onder alle omstandigheden aan home-rule de voorkeur zal geven. Over de buitenlandsche politiek sprekende, bestreed Campbell-Bannerman het bastaard-imperialisme van den laatsten tijd, dat er naar streeft alles in te palmen wat voor het grijpen ligt, onverschillig of het bruikbaar is of onbruikbaar. Hij pleitte ernstig voor de bezuiniging in de inrichting van leger en vloot, de onkosten daarvan zijn in de laatste dertig jaar gestegen met 44 millioen pond.

Oostenrijk.— De anti-Katholieke beweging in Oostenrijk, die onder de kreet "Los van Rome" sinds eenige maanden woedende is, heeft een machtige protest-vergadering uitgelokt in Weenen.

Het is wel treurig, dat sommige zich Katholiek noemende Oostenrijkers ter wille van politieke heerschzucht zoover hun kuiperijen drijven, dat ze openlijk worden beschuldigd van landverraad en geloofsverzaking.

Als echter niet alle teekenen bedriegen, begint er krachtige reactie te ontwaken tegen dit ongodsdienstige en onvaderlandsche drijven. Bewijze het de geestdriftvolle vergadering, die in Weenen plaats had onder leiding van de Christelijke jongelingsvereeniging.

Allereerst sprak de Zeereerw. dr. Schöpfer.

"Het slagwoord : Duitsch zijn, is Luthersch wezen, wordt zelfs door Protestanten verworpen," zeide spr. De kreet : Los van Rome, wil naar een doel, dat ons allen bekend is : "Los van Oostenrijk."

De tweede redenaar was prins Alois Liechtenstein. Moeten we er nog bijvoegen, dat de derde dr. Lueger was ? *Les deux inséparables !*

"Wat bewoog, sprak de eerste, de Duitsch - radicalen de kreet los van Rome te doen weerklinken ? De eerste reden is : behoefte aan reclame voor Schönerer en Wolf, om op deze wijze stemmen te winnen voor de a. s. verkiezing, ten koste van de zich oplossende liberale partij."

Dr. Lueger sprak in gelijken geest. En hij weersprak als volgt de geruchtmakende berichten in de buitenlandsche pers, die spraken van honderden afvalligen van het Katholicisme, die overgingen naar Protestantisme.

"Wat zijn dit voor menschen ? Waren ze Roomsch ? En worden ze Protestant ? Ze waren niets en worden niets. Dit volk is door een ongelukkig toeval misschien Roomsch gedoopt, maar hebben nooit een Roomsche kerk gezien. Nu heeten ze Protestant. Maar de predikanten willen ze niet. Dan verhuizen ze morgen naar de oud-Katholieken. Maar ook dezen roepen reeds : Heer, bewaar ons voor dezulken. Ten slotte moet ze wel de duivel halen."

Spanje. —De ministerieele crisis in Spanje is een verrassing geweest. Men hield zich verzekerd, dat Sagasta zou aanblijven, totdat het vredesverdrag geteekend was. Dit was ook zijn plan, doch een stemming in den Senaat, waarbij de meerderheid erg klein bleek, wekte bij hem de vrees, dat hij met de bestaande Kamer en Senaat de zaken niet klaar zou spelen. Hij drong daarom bij de Koningin aan op een besluit tot Kamerontbinding. De Koningin-Regentes, na de leiders der partijen gehoord te hebben, weigerde, doch wenschte, dat Sagasta zou aanblijven. Er had toen, naar de correspondent van de *New-York Herald* verneemt, het volgende gesprek plaats:

„Excellentie" zeide de Koningin-Regentes, „ik zoude graag van uwe autoriteit gebruik maken om de hulp van de meerderheid in 't parlement te verkrijgen voor de goedkeuring van het vredesverdrag en de begrooting.

„Uwe Majesteit vergeet" ,antwoordde Sagasta, „dat ik uit het parlement ben verdreven."

„Neen", zeide de Koningin-Regentes, „doch de leider van de conservatieve partij heeft mij beloofd, dat hij geen hinderpalen in de weg zal leggen bij de stemming over de noodzakelijke wetten."

„Mevrouw, ik kan mijn waardigheid niet opofferen, door de macht een weinig langer in handen te houden, bij de gratie van het medelijden van mijn tegenstanders. Ik heb niet zestien maanden lang in benauwenis doorgebracht, zestien maanden, die mij even zooveel jaren hebben toegeschenen, om ten laatste een vernederende plaats te erlangen. Noch mijn eer, noch mijn overtuigingen veroorloven mij, zulks te verdragen en ik kan evenmin mijn partij in een toestand brengen, die haar waardigheid niet kan duiden. De oppositie moest mij te voren de hulp hebben gegeven, die zij mij nu aanbiedt en zoo hare beloften vervuld hebben in plaats van zich door het ongeduld van sommigen en den kwaden wil van anderen te laten leiden alles op te offeren aan het genoegen, een ministerie te doen vallen. Ik heb Uwe Majesteit reeds uitgelegd, waarom het noodzakelijk is, een beroep aan de kiezers uit te vaardigen. Ik heb u ook reeds gezegd, dat de crisis een parlementaire was en ik kan niet ontsnappen aan dit dilemma, óf een decreet tot oplossing der Kamers óf een regeering gezocht buiten de liberale partij."

De Koningin vroeg toen een der liberale Kamerpresidenten, zich te belasten met de taak, die zij tevergeefs aan Sagasta had opgedragen. Ook deze weigerde. Toen zond de Koningin een boodschap aan Sagasta, om hem mede te deelen, dat zij den leider der oppositie met de vorming van een nieuw kabinet zou belasten. Aldus geschiedde. Silvela, die met een der nieuwe ministers had gedineerd, stond op het punt zijn huis te verlaten, toen hij bij de Koningin ontboden werd. Een kwartier later was hij ten paleize, waar hij onmiddellijk de opdracht aanvaardde.

„Mevrouw," zeide senor Silvela tot de Koningin-Regentes, „daar ik deze opdracht voorzien heb, kan ik u dadelijk de lijst van de namen van de door mij voorgedragen Ministers overhandigen. Ik verzoek u de lijst aan te nemen en een uur te bepalen waarop zij geteekend kan worden."

Het was Vrijdagavond. De Koningin-Regentes bepaalde, dat zij den volgenden dag te elf uur tot de ontvangst der nieuw te benoemen ministers gereed zou zijn. Op dat uur trad het conservatieve kabinet, met Silvela aan 't hoofd, de Salon des Ambassadeurs binnen, waar een prachtig gouden crucifix met een ivoren beeld en een bijbel op een tafel lagen, bedekt met rood fluweel. De Koningin nam het heilige boek op en de nieuwe ministers, de handen op den bijbel leggend, dien de Koningin vasthield, zwoeren de monarchie te handhaven en te beschermen.

De Koningin wenschte den nieuwen ministers geluk, onderhield zich een oogenblik met hen en wenschte hun voorspoed bij de vervulling hunner plichten. Een weinig na middagtijd verlieten de ministers het paleis. De ministers waren allen goed geluimd, behalve Sil-

vela, die dadelijk zich zeer ernstig naar het ministerie begaf.

Silvela heeft verklaard, dat de Koningin-Regentes het vredesverdrag kan teekenen, zonder de Cortes.

Deze week werden de laatste formaliteiten vervuld en het vredesverdrag tusschen Spanje en Amerika werd Woensdag geteekend.

Rusland. — Volgens een Russisch telegrafisch-agentschap heeft de Czaar zijn gezant te Londen baron Staal aangewezen tot Russisch gevolmachtigde op de Vredesconferentie in Den Haag, die den 18den Mei a. s. wordt geopend. Het Russisch ministerie zou daar nog een bijzondere delegatie aan toevoegen. Professor Martens zou tot bijzonderen afgevaardigde voor alle quaesties van volkenrecht worden benoemd, door welke keuze de Czaar zijne bijzondere belangstelling zou willen toonen in het slagen van het groote werk der conferentie. Onmiddellijk na beëindiging van de conferentie zou Staal naar zijn post te Londen terugkeeren.

ADVERTENTIEN.

DE INTEEKENING

is opengesteld op den

"*Diccionario Papiamentoe-Hoelandés i Hoelandés-Papiamentoe*"

DOOR

ALFREDO F. SINTIAGO

Nadere informaties te bekomen te Willemstad, Kerkstraat N° 195 of in den Boekhandel van de Heeren A. Bethencourt en Zonen, Willemstad.

Gramática Papiamento

DOOR

ALFREDO F. SINTIAGO.

á 50 ct. per exemplaar, te bekomen in den Boekhandel van de Heeren A. Bethencourt en Zonen, of ten huize van den schrijver, Willemstad, Kerkstraat N° 195.